

С Т А Н О В И Щ Е

Относно:	<i>дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“</i>
Докторант:	<i>Георги Ангелов Станков</i>
Дисертация:	„Умения за въздействие: изследване на капацитета за гражданско участие при формирането на публични политики“
п.н.:	3.3 “Политически науки (Публична администрация)”
Научен р-л:	проф. дпн Годор Танев
Рецензент:	<i>доц. д-р Деница Горчилова</i>
ВУ:	катедра „Публична администрация“, УНСС
п.н.:	3.7 “Администрация и управление”, н.с. “Организация и управление извън сферата на материалното производство (Институции на гражданското общество)“
Основание:	Заповед No. РД 38-230 / 14.05.2021 на Ректора на СУ

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Разработката на докторант Георги Станков е с обем от 211 страници, в които се включват стандартните за дисертация елементи – увод, четири глави, заключение, справка за използваната литература, приложение и списък на фигурите и таблиците.

Избраната тема е с особена **актуалност**, очевидна от ситуацията на гражданска активност и участие в България през новото хилядолетие. Все още оформящите се практики на взаимодействие между структурите на държавното управление, публичната администрация и гражданския сектор не са достатъчно добре проучени в сравнителен план, тепърва се натрупва знание за ефективността им и за техния потенциал. Политическите и социални сътресения извеждат във фокуса на медийното внимание отделни примери за стихийни или по-организирани опити за въздействие от страна на граждани и техните структури (неправителствени формирания и техните производни), но липсва систематизиран поглед върху капацитета им за въздействие. Като особено интересен в този аспект бих определила въпросът кое е по-ефективно – систематичната работа на неправителствени организации и мрежи или ударният натиск на граждански кампании и инициативи.

Използваният **изследователски апарат** е изключително прецизно формулиран. Прави впечатление умението на докторанта ясно и логически да изгради конструкцията на своето изследване. Хипотезата е многопластова, но това е нормално предвид поставените широк изследователски въпрос и конкретизиращите го цел и задачи.

Проверката на хипотезата се осъществява чрез 1) обстойно литературно проучване и 2) поредица от дълбочинни интервюта. Въведените ограничения очертават изключително прецизно реалното изследователско поле.

Прегледът на **библиографията** показва изключително добро познаване на наличните източници в предметното поле на дисертацията, както и познаване на нормативната и стратегическа рамка. Списъкът с използвана литература съдържа 209 източника на български и на английски език. Преобладаващата част от материалите са с висока степен на актуалност, но са включени и класически разработки по темата на дисертацията.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Работата на докторанта се отличава с изключително високо качество по отношение на научно-изследователски подход, умение за подбор на адекватна методология, боравене с литературни източници и систематизиране на изключително обемиста и разнородна, но необходима за целите на изследването информация. В тази връзка отделно трябва да бъдат оценени декларираните в автореферата б приноса.

В групата на **научните приноси** попадат:

1) сравнителният преглед на „типозите демокрация“ и авторовото разбиране за *демокрация на участието* (принос 5);

2) свързването на гражданското участие със социо-културните и исторически *особености на българския преход* (принос 3) и извеждането на *различния характер на гражданското участие* в „трите вълни на демократизация“ (принос 4).

Важно е да се отбележи демонстрираното от автора умение за критично боравене с литературни източници и способността му да извежда ключови характеристики, като ги представя на аудиторията в разбираем, но научен стил. Обобщаването на част от сравнителните характеристики в табличен вид допълнително подобрява качеството на изложението.

Като особено ценни **методологични приноси** бих отбелязала:

1) разграничаването на *ролите на заинтересованите страни* в процеса на публичните политики и на различната степен на тяхната подготвеност (принос 2);

2) сърцевината на дисертацията, а именно – адаптирането и апробирането на *матрицата за изследване на случай на гражданско участие* (принос 1).

С **практико-приложен** характер е изведеният *списък „Какво работи?“* (посочен в автореферата като принос б).

Традиционно в България насърчаването на гражданското участие и работата за подобряване на неговия капацитет става на проектен принцип и преминава през подготовката и публикуването на справочна литература, тип *наръчник* или *чеклист*. Изведеният от докторанта списък се отличава в това отношение със своята теоретична „подплата“ и пълно базиране на реален теренен опит. Поради това го намирам за особено ценен и бих насърчила публикуването му като отделен резултат от дисертационното изследване на различни сайтове и платформи, свързани с темата за гражданското участие.

3. Оценка на публикациите по дисертацията

В подкрепа на дисертационното си изследване докторантът представя четири доклада, публикувани в периодични издания на СУ „Св. Климент Охридски“ и една глава от колективна монография. Преобладаващата част от тях са косвено свързани с темата на дисертацията, една (участието в колективна монография) е директно свързана с темата, всички са представени в периода на обучение в докторантура.

С оглед високото качество на постигнатите в дисертацията резултати, бих препоръчала публикуване на пълния текст във възможно най-бързи срокове или разбиването му на теоретична и практико-приложна част. Задължително е адекватното оповестяване на направения в четвъртата глава анализ на казуси и най-вече – разработената за целта методология за описване на случаи.

4. Оценка на автореферата

Авторефератът представя достатъчно точно съдържанието, логиката и основните приносни пунктове на дисертационния труд. Той прави обща характеристика на дисертацията (основно чрез текста на увода), представя синтезирано всяка от главите и обръща внимание на направените на база на изследването изводи.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Вече многократно отбелязах задоволството си от високото качество на представения труд. Поради това критичните бележки са по-скоро с **препоръчителен характер** и насочват към следващи етапи на разширяване на емпиричното апробиране на матрицата за изследване на случаи.

В настоящата версия на дисертацията, всички казуси в четвърта глава са от „третата вълна на демокрацизация“. От особен интерес би било прилагането на тази матрица към подобни граждански инициативи от *предходните две вълни*, въпреки че отдалечеността във времето и липсата на електронни платформи в първите две десетилетия на прехода правят такава задача изключително предизвикателна.

При разрешение от страна на автора, матрицата би могла да се превърне и в *инструмент за проектно обучение* с висока добавена стойност. Така например, тя може да се възлага като модел за набиране и анализ на случаи от страна на студенти от магистърски програми, които изучават в отделни дисциплини проблематиката на гражданското участие.

Техническа бележка е малко повърхностното систематизиране на правната рамка на гражданското участие на ниво ЕС (подточка на т. 2.5. от трета глава), още повече че европейската гражданска инициатива отдавна е част от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление.

Въпросите, които искам да отправя към докторанта, са следните:

1. Бихте ли поразсъждавал още малко върху термина *капацитет на гражданското участие*? В заглавието използвате въвеждащото „*умения за въздействие*“, в задачите посочвате дефиниране на *гражданското участие като концепция*. Във въведението говорите за две измерения на капацитета на гражданското участие – способността на гражданите и готовността на администрацията, а направеното изследване води до списъка „*Какво работи?*“, който е насочен към подобряване на уменията за въздействие на гражданите. В крайна сметка къде са по-големите дефицити? Можем ли да търсим повишаване на капацитета за гражданско участие и косвено – чрез промяна на културата на администрацията?

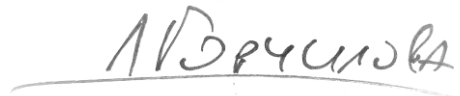
2. Примерите от последното десетилетие българска практика като че ли сочат превес на по-успешно постигане на промяна чрез задействане на т.нар. *uncivil civil society*. По-видими на медийно ниво са граждански инициативи с екстремн привкус – окупации, протести, въстания, но няма ясна картина за това дали по този начин се постигат (по-бързи) промени. Според Вас би ли работила предложената матрица за описание на случаи при такива активности на ръба на законността?

3. Защо възприемате ограничението да не анализирате инициативи, в основата на които стоят регистрирани граждански организации (асоциации, сдружения, фондации, клубове и т.н.), посочено на стр.141? Имате ли наблюдения за подобен тип активности, които също биха могли да преминат през матрицата за описание на случаи?

6. Заключение

Отправените бележки и препоръки не представляват съществена пречка за успешна публична защита. Становището ми е, че **представеният труд има характер на самостоятелно научно изследване** и препоръчвам на уважаемото научно жури да **присъди ОНС „доктор“ на Георги Станков** по п.н. 3.3. „Политически науки“, н.с. „Публична администрация“ за дисертационния труд на тема „Умения за въздействие: изследване на капацитета за гражданско участие при формирането на публични политики“, разработен под научното ръководство на проф. дпн Тодор Танев.

Автор на становището:

доц. д-р Деница Горчилова

27 юни 2021 г.

София